

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 31. Vtrum sit necessaria, vel saltem detur, aut sit possibilis species impressa creata, per quam Deus videatur, prout est in se.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

12. Inferitur tertiò, quod sicut cum visione sensibili videmus colorem e. g. ipse color est obiectum formale mouens potentiam visiuam ad talem visionem, sic cum beati visione intellectualem vident diuinam essentiam, ipsa diuina essentia est obiectum formale mouens potentiam intellectualem ad talem visionem.

13. Sed dubitatur, vtrum sicut color, vt moueat ad visionem sensibilem, debet esse illuminatus aliquo lumine corporeo distincto à colore, quod lumen vocatur medium, sub quo colores videntur, sic diuina essentia, vt moueat ad visionem intellectualem, debeat esse illuminata aliqua luce incorporea distincta.

14. Respondeo negatiuè. Ratio est, quia eatenus color vt moueat ad visionem, debet esse illuminatus, quatenus per se ipsum non habet completam visibilitatem, & perfectam vim mouendi ad visionem, ideoque debet compleri visibilitate luminis; sed diuina essentia per se ipsam habet perfectissimam, & infinitam intelligibilitatem, cum sit ipsa summa lux intelligibilis; ergo non debet illuminari alia luce. Essentia igitur diuina est visibilis, non vt color, qui vt videatur, debet illuminari, sed vt ipsa lux Solis, quæ vt videatur, non debet illuminari alia luce. Hinc sequitur lumen gloriæ non requiri ad hoc, vt per ipsum Deus compleatur in ratione visibilis, sed requiri, vt intellectus creatus compleatur in ratione visui, vt dictum est quæst. 26. num. 27.

QVÆSTIO XXXI.

Vtrum sit necessaria, vel saltem detur, aut sit possibilis species impressa creata, per quam Deus videatur prout est in se?

1. **V**idetur esse necessaria: primò sicut vt Deus sit obiectum formale amoris, non sufficit, vt moueat ad amorem motione physica, sed debet mouere motione intentionali, & obiectiua, sic vt sit obiectum formale visionis, non sufficit, vt moueat ad visionem motione physica, sed debet ad illam mouere motione intentionali, & obiectiua; sed non potest mouere ad amorem motione intentionali, & obiectiua, nisi prius natura sit intentionaliter præsens per cognitionem, seu speciem expressam intrinsecam ei, qui mouetur; ergo non potest ad visionem mouere motione intentionali, & obiectiua, nisi prius natura sit intentionaliter præsens intellectu per speciem impressam intrinsecam intellectui.

2. Secundò si Deus determinaret intellectum ad visionem sui per modum principij extrinsecè assistentis, non determinaret obiectiue, & intentionaliter, sed solum physicè,

& efficienter: sed vt sit obiectum formale visionis, non sufficit, vt intellectum determinet physicè, & efficienter, sed requiritur, vt determinet obiectiue, & intentionaliter: ergo. Probatur maior: nam Deus per modum principij extrinsecè assistentis potest determinare intellectum etiam ad cognoscendum Angelum: sed tunc non determinaret intentionaliter, & obiectiue, neque vt obiectum formale; ergo ad hoc, vt Deus determinet intentionaliter, & obiectiue, non sufficit, vt determinet per modum principij efficientis extrinsecè assistentis.

3. Tertiò videtur species impressa Dei saltem esse possibilis. Nam non minus distat species expressa à Deo, quam species impressa; nec minus vna, quam altera est limitata in representando; nec minus vna, quam altera debet esse in eodem ordine: sed his prædicatis stantibus, & non obstantibus, possibilis est species expressa Dei, hoc est visio beatifica representans Deum, prout est in se: ergo ipsidem prædicatis stantibus, & non obstantibus, possibilis est species impressa Dei.

4. Quartò videtur, quod si possibilis est species impressa Dei, detur de facto. Nam, etiamsi possibile sit intellectum eleuari à Deo per Omnipotentiam suam, vt dictum est quæstione 28. tamen de facto eleuatur per virtutem deriuatam ab Omnipotentia, hoc est per lumen gloriæ intrinsecum intellectui, vt dictum est quæstione 26; ergo licet possibile esset intellectum eleuari à Deo in genere obiectiuo per diuinam intelligibilitatem immediatè, tamen de facto eleuatur per speciem intrinsecam intellectui, quæ sit virtus deriuata à diuina intelligibilitate.

5. Quintò visio beata, & vniuersum omnis cognitio producit à simili iuxta doctrinam Aristotelis 1. de anima tex. 26. vbi statuit hoc axioma, quod simile cognoscitur simili: sed intellectus non constituitur Deo intentionaliter similis per assistentiam extrinsecam Dei, sed per speciem intrinsecam intellectui; ergo visio Dei saltem connaturaliter postulat produci ab intellectu prius natura habente speciem impressam Dei. Probatur minor: vt enim docet Aristoteles 3. de anima text. 14. intellectus antequam recipiat speciem intelligibilem, est sicut tabula rasa, in qua nulla imago est depicta, ideoque quia nulli obiecto est similis, nullum obiectum potest intelligere: ergo intellectus sit similis obiecto per receptionem speciei intelligibilis.

6. Sextò videtur ipsum lumen gloriæ esse species impressa Dei. Species enim impressa nihil aliud est, quam similitudo obiecti inherens potentia cognoscitiua, eamque determinans, & constituens in actu primo proximo ad hoc, vt cognoscat obiectum; sed lumen gloriæ datur, & est talis similitudo Dei; ergo.

7. Septimò intellectus non potest compleri in ordine ad intelligendum per aliquid, quod

quod non sit species intelligibilis; sed completur per lumen gloriæ; ergo.

8. Octavo id, per quod obiectum ex se indeterminatum ad causandam visionem perfectiorem, vel minus perfectam, connaturaliter determinatur ad causandam visionem tantæ perfectionis, est species: sed essentia diuina est ex se indeterminata ad causandam visionem perfectiorem, & perfectiorem in infinitum, & per lumen gloriæ connaturaliter determinatur ad causandam visionem commensuratam ipsi lumini; ergo lumen gloriæ est species.

9. Respondeo, quod per propositam questionem dubitatur, vtrum sicut iuxta doctrinam, quæ communiter traditur in libris de animâ, colores moueat ad visionem sensibilem per aliquam speciem, seu similitudinem propagatam in aere intermedio, & receptam in potentia visua, quæ species dicitur impressa, & non videtur, sed est medium, quo colores videntur; sic essentia diuina de facto moueat, vel saltem mouere possit ad visionem intellectualem sui per aliquam speciem, & similitudinem creatam, quæ non sit obiectum formale, neque medium *sub quo*, vel *in quo* Deus videatur: (impossibile enim est tale medium vt dictum est quæst. 30.) sed sit purum medium, quo videatur.

10. Quatuor sunt sententiæ. Prima, pro qua refertur Aureolus in 4. dist. 49. quæst. 5. docet de facto dari speciem impressam creatam, per quam beati vident Deum, eamque distingui à lumine gloriæ. Secunda. Vasquez 1. par. disp. 38. & aliorum docet talem speciem dari de facto, & identificari cum lumine gloriæ. Tertia Suarj lib. 2. de Deo, cap. 12. docet talem speciem non dari de facto, sed esse possibilem. Quarta Caietani, & Thomistarum communiter, nec non Durandi in 4. dist. 49. quæst. 2. num. 13. Granado 1. par. disp. 5. Arrubalis, & aliorum docet hanc speciem nec dari de facto, nec esse possibilem.

11. Dicendum primò: etiamsi esset possibile, ac daretur de facto species impressa Dei, quæ solum gereret munus speciei, tamen ad videndum Deum requireretur lumen gloriæ distinctum à tali specie. Hæc conclusio est contra aliquos recentiores docentes intellectum creatum ad videndum Deum non indigere alio principio, quam specie Dei, purè gerente munus speciei.

12. Probatur primò conclusio: potentia enim, quæ ad obiectum percipiendum non alio indiget, quam specie, est completa in ratione potentia: ex. g. potentia visua noctu est completa in ratione potentia: visua, licet ex defectu luminis, & specierum non possit videre vllum obiectum: sed intellectus creatus per sua naturalia est incompletus in ratione potentia: intuitiua Dei, & vix est semipotentia in ordine ad Deum videndum; ergo in-

tellectus ad videndum Deum non solum indiget specie, sed etiam lumine gloriæ.

13. Confirmatur primò: nam intellectus ad videndum Deum est magis incompletus, quàm potentia visua noctu ad videndum lumen Solis; sed potentia visua noctu est incompleta ad videndum lumen Solis, non ex defectu speciei, (siquidem species æqualis est in oculo noctuæ, & in oculo Aquilæ;) sed ex defectu potentia: visua: ideoque vt noctu eleuetur ad perfectè intuendum lumen Solis, non debet in ea augeri species, sed debet intrinsecè confortari, & augeri potentia visua; ergo intellectus creatus est incompletus ad videndum Deum, non ex solo defectu speciei, sed ex defectu potentia: visua: ideoque vt eleuetur ad videndum Deum, non solum debet in eo poni species, sed debet in eo augeri, & confortari potentia visua per lumen gloriæ.

14. Probatur secundò conclusio: nam sicut ad generationem filij requiritur pater, & mater, sic ad productionem cognitionis requiritur tum potentia cognoscitiua, tum obiectum cognoscibile, ideoque communiter dicitur, quod ex potentia, & obiecto paritur notitia; & sicut ad generationem filij tum virtus patris, tum virtus matris debet esse perfecta, & completa in sua linea, sic ad productionem cognitionis, tum potentia cognoscitiua debet esse perfecta, & completa in linea cognoscitiui, tum obiectum cognoscibile debet esse perfectum, & completum in linea cognoscibilis, ac diuersum est complementum in linea cognoscibilis à complemento in linea cognoscitiui; sed intellectus creatus per sua naturalia est incompletus in linea cognoscitiui in ordine ad Deum intuendum; ergo vt Deum videat, non sufficit species, per quam obiectum completur in ratione cognoscibilis, ac redditur proximè cognoscibile, & visibile in sua linea, sed requiritur habitus luminis gloriæ complens intellectum in linea cognoscitiui, & visui Dei.

15. Probatur tertio conclusio: nam minus intellectus per sua naturalia est incompletus ad Deum videndum visione beatifica, quàm voluntas sit incompleta ad Deum amandum amore beatifico; sed vt voluntas Deum amet amore beatifico, non sufficit, vt obiectum amabile sit intentionaliter præsens voluntati per visionem, quæ est species expressa Dei, sed requiritur, vt voluntas ad amandum Deum eleuetur per habitum charitatis; ergo vt intellectus videat Deum, non sufficit, vt Deus sit intentionaliter præsens intellectui per speciem, sed requiritur, vt eleuetur, & confortetur ad videndum Deum per habitum luminis gloriæ.

16. Probatur quartò conclusio: nam in via ad credendum fide supernaturali non sufficiunt species abstractiua: supernaturales, sed requiritur habitus fidei infusus distinctus à speciebus; ergo in patria ad Deum videndum non

non sufficit species intuitiva supernaturalis, sed requiritur habitus luminis gloriæ complens intellectum in linea intellectui.

17. Inferitur primò sententiam, quam impugnauimus, re ipsa coincidere cum sententia Durandi communiter reiecta, quæ docet intellectum ad videndum Deum sufficienter eleuari per concursum supernaturalem obiectiui Dei, nec indigere, vt eleuetur per lumen gloriæ complens potentiam intellectuiam in linea potentie intellectuiæ. Nam concursus speciei reducitur ad concursum obiectiui: sed isti Auctores dicunt intellectum sufficienter eleuari per speciem, & eius concursum; ergo dicunt sufficere eleuationem per concursum obiectiui, adeoque quo ad hoc conueniunt cum Durando.

18. Inferitur secundò opinionem, quam impugnauimus, re ipsa differe ab opinione P. Vasquez, qui vt dictum est num. 10. docet, speciem identificari cum lumine gloriæ. Vasquez enim concedit intellectui ad videndum Deum non sufficere speciem purè gerentem munus speciei, hoc est complementis intelligibilitatem obiecti, sed requiri vterius lumen gloriæ complens virtutem intellectuiam potentie, sed dicit vnam, qualitatem simplicem præstare vtrumque munus, ac proinde esse simul habitum complementem intellectuiuitatem potentie, & speciem complementem intelligibilitatem obiecti. At Auctores, quos impugnauimus, dicunt sufficere speciem, quæ solum gerat munus speciei.

19. Sed potest quæri primò, vtrum si species impressa Dei est possibilis, & datur de facto, possit, ac debeat identificari cum lumine gloriæ, & fungi munere tum speciei, tum habitus, vt docet Vasquez; an debeat distinguui à lumine gloriæ?

20. Respondeo probabilius esse, quod debeat distinguui. Ratio est, quia sicut species naturales complentes intelligibilitatem obiectorum distinguuntur ab habitibus naturalibus complementibus, & perfectiuentibus ipsum intellectum in linea potentie intellectuiæ, sic species supernaturalis Dei constituens Deum, proximè intelligibilem, debet distinguui ab habitu supernaturali luminis gloriæ, per quem intellectus creatus constituitur proximè intellectuius Dei. Addo, quod quia prædicata speciei, & prædicata luminis gloriæ ex sua ratione formali non opponuntur, probabile est, quod possint identificari, eo pacto, quo prædicatum animalis, & prædicatum intellectui, quia ex sua ratione formali non opponuntur, identificantur in homine, qui est simul animal, & intellectuius, licet in brutis, & in Angelis distinguantur.

21. Potest quæri secundò, vtrum species impressa Dei, si datur, possit vocari lumen gloriæ?

22. Respondeo speciem posse vocari lumen gloriæ obiectiui, habitum posse vocari lumen gloriæ formale. Ratio est, quia

virtus naturalis intelligendi dicitur lumen naturale; ergo habitus supernaturalis complens, & augens virtutem intelligendi, eamque eleuans ad videndum visione, qua glorificetur, potest vocari lumen gloriæ supernaturale, & formale. Rursus species, qua obiectum manifestatur, & redditur proximè visibile, potest dici lumen obiectiui; ergo species impressa Dei potest vocari lumen gloriæ obiectiui.

23. Dicendum secundò cum auctoribus relatis num. 10. Deus à Beatis videtur per diuinam essentiam, tanquam per adequatam speciem intelligibilem, ac repugnat species intelligibilis creata, per quam Deus videatur, & quidditatiue cognoscatur prout est in se.

24. Probatur primò ratione intinuatà à S. Thoma hac quæst. 12. art. 2. ad 3. & desumpta ex infinita perfectione diuinæ intelligibilitatis. Proportionaliter species se habet ad intelligibilitatem obiecti formalis, ac habitus intellectuius se habet ad intellectuiuitatem potentie intellectuiæ; sed habitus ex sua ratione est complementum, & perfectio intellectuiuitatis potentie intellectuiæ; ergo species ex sua ratione est complementum, & perfectio intelligibilitatis obiecti formalis; sed quia habitus est complementum, & perfectio intellectuiuitatis potentie, si potentia per se ipsam sit intellectuiuitas infinita, & vltimo perfecta, est incapax habitus intellectui, ideoque repugnat habitus respectu potentie habentis per se ipsam intellectuiuitatem infinitam, & vltimo perfectam; ergo quia species est complementum, & perfectio intelligibilitatis obiecti formalis, si obiectum formale per se ipsum habet intellectuiuitatem infinitam, & vltimo perfectam, est incapax speciei intelligibilis distinctæ, ac proinde repugnat species obiecti habentis per se ipsum intelligibilitatem infinitam, & vltimo perfectam; sed Deus per se ipsum, & per suam essentiam sicut habet intellectuiuitatem infinitam, & vltimo perfectam, sic habet intelligibilitatem infinitam, & vltimo perfectam; ergo repugnat species creata impressa Dei, & diuinæ essentiae vt obiecti formalis: nam ipsa diuina essentia est species intelligibilis sui ipsius, vt dicitur infra Tractatu 4. de intellectu, & scientia Dei.

25. Contra hanc rationem plura possunt opponi. Primò potest opponi, quod gratis assumitur speciem intelligibilem ex suo conceptu esse complementum, & perfectionem intelligibilitatis obiecti.

26. Respondeo definitiones rerum recenseri inter prima principia, quæ proinde non probantur syllogismo, sed solum suadentur inductione, explicatione, exemplis, & communi hominum sensu, vt docet Aristoteles. In casu nostro ex sensu communi species intelligibilis est, qua obiectum constituitur vltimo intelligibile. Quid autem aliud est obiectum constitui vltimo intelligibile, quam compleri, & perfici in ratione intelligibilis? Rursus species visibiles sunt, quibus colores

M

con-

constituntur ultimò visibiles, hoc est potentes mouere ad visionem, ac proinde complentur, ac perficiuntur in ratione visibilis; idemque dic de alijs speciebus; ergo inductione etiam, & exemplis ostenditur speciem intelligibilem esse, qua obiectum constituitur ultimò intelligibile, & completum in ratione intelligibilis. Demum hoc idem suadet ex proportionem, qua ita se habet species intelligibilis ad intelligibilitatem obiecti, acut habitus intellectiuius ad intellectiuitatem potentia.

27. Opponi potest secundò: Deus non minus per suam Omnipotentiam est infinitè perfectus, & completus in genere principij effectiui, quam per suam essentiam sit infinitè perfectus, & completus in genere principij obiectiui, seu in genere obiecti intelligibilis; sed licet Deus per suam Omnipotentiam sit infinitè perfectus, & completus in genere principij effectiui, tamen potest concurrere effectiue ad visionem Dei, non solum per suam Omnipotentiam, sed per lumen gloriæ creatum; ergo licet Deus per suam essentiam sit infinitè perfectus, & completus in genere principij obiectiui, seu obiecti intelligibilis, tamen potest concurrere obiectiue ad visionem Dei, non solum per suam essentiam, sed etiam per speciem intelligibilem creatam.

28. Respondeo, concedo maiorem, & minorem, ac nego consequentiam. Principium infinitè perfectum, & completum in aliquo genere non potest ad producendum effectum vti alio vt completiuo, & perfectiuo sui in tali genere; sed species intelligibilis ex sua ratione est complementum, & perfectio intelligibilitatis obiecti intelligibilis; ergo diuina essentia, cum sit infinitè perfecta, & completa in genere intelligibilis, non potest vti specie creata ad causandam obiectiue visionem diuinæ essentia. At principium infinitè completum, & perfectum in aliquo genere potest alteri communicare partialiter suam virtutem, eoque vti vt principio participatio suæ virtutis ad causandum effectum; sed causæ secundæ concurrentes cum diuina Omnipotentia ad effectus creatos ex sua ratione non sunt complementa diuinæ Omnipotentia, sed sunt solum inadæquata, & finita participationes diuinæ Omnipotentia; ergo potest diuina Omnipotentia, attemperando suum concursum, vti causis secundis vt principijs participatiuis diuinæ virtutis ad producendos effectus. In casu nostro habitus luminis gloriæ non est complementum, sed est pura participatio diuinæ Omnipotentia in ordine ad causandam effectiue visionem; ergo potest diuina Omnipotentia vti habitu luminis gloriæ ad causandam effectiue visionem. Species è conuerso ex sua ratione est complementum intelligibilitatis obiecti ad causandam obiectiue intellectiionem; ergo obiectum infinitè perfectum, & completum in ratione intelligibilis non potest vti specie ad causandam obiectiue visionem,

proportionaliter, ac intellectus infinitè perfectus, & completus in ratione intellectiui non posset vti habitu luminis gloriæ ad videndum Deum, quia habitus luminis gloriæ ex sua ratione est complementum, & perfectio intellectiuitatis potentia, vt explicatum est.

29. Opponi potest tertio. Non minus Deus per suam essentiam est infinitè perfectus, & completus in ratione boni, & amabilis, quam per suam essentiam sit infinitè perfectus, & completus in ratione veri, & intelligibilis; sed licet Deus per suam essentiam sit infinitè bonus, & amabilis, tamen potest, ac debet ad amorem sui mouere obiectiue voluntatem per speciem expressam, hoc est per cognitionem, qua sit intentionaliter præsens voluntati; ergo licet Deus per suam essentiam sit infinitè perfectus, & completus in ratione intelligibilis, tamen potest, ac debet ad visionem sui mouere per speciem impressam, per quam sit intentionaliter præsens intellectui.

30. Respondeo, distinguo maiorem; non minus Deus per suam essentiam est infinitè perfectus, & completus in ratione boni, & amabilis ultimò applicati, quam per suam essentiam sit infinitè completus, & perfectus in ratione veri, & intelligibilis ultimò applicati, nego: non ultimò applicati, concedo: distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Deus per suam essentiam non solum est infinitè perfectus, & completus in ratione veri, & intelligibilis, sed etiam est infinitè, & ultimò applicatus cuilibet intellectui, ideoque etiam est infinitè completus in ratione infinitè applicati; sed species intelligibilis est complementum obiecti in ratione intelligibilis, vel in ratione applicati intellectui; ergo cum Deus per suam essentiam non solum sit obiectum infinitè intelligibile, sed etiam infinitè applicatum intellectui, non potest dari species Dei, proportionaliter ac non possit dari habitus potentia per se ipsam, infinitè perfectus in ratione intellectui. E conuerso Deus est quidem per suam essentiam infinitè perfectus, & completus in ratione boni, & amabilis, sed non est ultimò applicatus voluntati creatæ; siquidem bonum applicatur voluntati per cognitionem, & Deus per suam essentiam non cognoscitur à creatura, sed cognosci debet cognitione creata, vt dictum est quæst. 29. num. 3; sed bonum, quod per se ipsum non est ultimò applicatum, debet applicari per aliquid distinctum; ergo Deus debet applicari voluntati per cognitionem, seu speciem expressam distinctam.

31. Dices: eatenus Deus per suam essentiam est ultimò applicatus intellectui in ratione intelligibilis, quatenus per suam essentiam est immensus, & per suam immensitatem, qua est iutimè præsens intellectui, ultimò illi applicatur in ratione intelligibilis, ita vt proximè possit mouere ad intellectiionem; sed sicut Deus per suam immensitatem non ultimò appli-

applicatur in ratione amabilis, ita ut proximè possit mouere ad amorem, sed debet applicari intentionaliter per cognitionem, seu speciem expressam, sic per suam immensitatem non vltimò applicatur in ratione intelligibilis, sed debet applicari intentionaliter per speciem impressam; ergo requiritur, & est possibilis species impressa Dei.

32. Respondeo, negando minorem. Hæc est differentia inter intellectum, & voluntatem, quod voluntas est secunda potentia intentionalis, quæ non potest constituere obiectum sibi vitaliter, & intentionaliter præsens, sed supposito, quod habeat obiectum vitaliter, & intentionaliter præsens per cognitionem, potest ad illud intentionaliter moueri per amorem, & alios actus. Intellectus è conuerso est prima potentia intentionalis, quæ potest constituere sibi obiectum vitaliter, & intentionaliter præsens per cognitionem; sed prima potentia intentionalis habens vim constituendi obiectum sibi vitaliter præsens, non debet supponere sibi obiectum intentionaliter præsens, sed solum præsens physicè; ergo intellectus non debet supponere obiectum sibi intentionaliter præsens, sed solum præsens physicè; ergo si obiectum sit per suam essentiam infinite intelligibile, & infinite præsens physicè intellectui, potest proximè mouere intellectum ad intellectionem immediatam sui, ac proinde nec requiritur, nec est possibilis species impressa talis obiecti; sed Deus per suam essentiam, & immensitatem est infinite intelligibilis, & infinite præsens intellectui; ergo est impossibilis species impressa Dei. Confirmatur: nam de ratione primæ potentie intentionalis est, ut possit dare obiecto primum esse intentionale, & ut possit illud constituere sibi præsens prima præsentia intentionali; sed si intellectus non posset tendere in obiectum, quod prius natura non esset illi intentionaliter præsens per speciem intelligibilem, non posset dare obiecto primum esse intentionale, nec posset illud constituere sibi præsens prima præsentia intentionali; ergo intellectus potest tendere in obiectum, quod prius natura non sit illi intentionaliter, sed solum physicè præsens, ac non est neganda intellectui hæc perfectio, ut possit dare obiecto primum esse intentionale.

33. Opponi potest quartò: colores illuminati sunt completè visibiles se ipsis ut illuminati, & tamen datur species colorum; ergo à pari.

Respondeo, negando colores illuminatos esse completè visibiles se ipsis. Ut enim obiectum formale sit completè cognoscibile, debet esse intimè præsens potentie, & non debet esse ita materiale, ut si potentiam tangat, impediatur cognitionem; sed colores illuminati distant à potentia visua, adeoque non sunt illi intimè præsentis, & sunt ita materiales, ut si tangant potentiam visua, eiusque organum, impediatur visionem, immò excæcent,

ac potentiam visua destruant; ergo colores illuminati non sunt se ipsis completè visibiles, sed possunt, ac debent compleri per species magis immateriales, & intimè præsentis potentie visua. At diuina essentia, cum sit essentialiter immensa, & summè immaterialis, est obiectum formale intimè præsens cuilibet intellectui, adeoque per se ipsum completissimè cognoscibile.

34. Opponi potest quintò: Angeli per se ipsos sunt completè intelligibiles à se ipsis, cum sint intimè præsentis suo intellectui, & tamen cognoscunt, vel saltem possunt se ipsos intuitiue cognoscere per species distinctas; ergo à pari.

35. Respondeo, negando Angelos per se ipsos esse ita completè intelligibiles à se ipsis, ut non possint vltius compleri in ratione intelligibilis. Ratio est, quia sicut Angeli secundum esse reale non sunt actus puri, sed sunt realiter complebiles actibus distinctis, sic secundum esse intelligibile non sunt actus puri, sed habent intelligibilitatem vltius complebilem alio distincto. Diuina essentia è conuerso est actus purus, ideoque neque secundum esse reale, neque secundum esse intelligibile compleri potest alio distincto.

36. Opponi potest sextò: species intelligibilis debet esse intrinseca intellectui; sed essentia diuina est quidem intrinseca intellectui diuino, sed non est intrinseca intellectui creato; ergo &c.

37. Respondeo, negando maiorem, ac dico, quod cum species intelligibilis ex suo abstractissimo conceptu comparatur ad intellectum, sicut mouens ad mobile, non exigit esse intrinseca intellectui, ut forma subiecto, sed sufficit, ut sit intimè præsens, ut mouens mobili; sed essentia diuina, cum sit immensa, est intimè præsens cuilibet intellectui creato, eumque tangit contactu virtutis; ergo &c. At species intelligibilis creata, quia est accidens intellectus, debet esse intrinseca intellectui, ut forma subiecto. Aliqui dicunt, quod sicut Personalitas Verbi diuini intrinsecè vnitur humanitati Christi per vnionem hypostaticam substantialem, sic essentia diuina per modum speciei intelligibilis intrinsecè vnitur intellectui beati per lumen gloriæ, vel per aliam vnionem accidentalem. Sed hæc opinio caret sufficienti fundamento auctoritatis, & rationis.

38. Probatur secundò conclusio: nam species quoad immaterialitatem debet esse eiusdem, vel superioris ordinis, ac obiectum formale; sed repugnat, quod obiectum formale visionis beatæ sit ordinis creati, ut dictum est quæst. 30. num. 3; ergo repugnat etiam, ut species intelligibilis, per quam beati videant Deum, sit ordinis creati. Probatur maior: nam species comparatur ad obiectum formale, tanquam vltimum eius complementum, & vltimus actus, quo constituitur proximè intelligibile; sed actus debet esse in eodem, vel

in superiori ordine immaterialitatis cum eo, cuius est actus; ergo. Confirmatur inductione: nam quia colores sunt obiectum formale, potentia visuæ, species visibiles non sunt minus, sed magis immateriales, quam colores. Rursus implicat, ut obiectum formale immateriale moueat ad cognitionem sui per speciem materiale.

39. Probatur tertio conclusio: eatenus enim obiectum potest intuituè cognosci per speciem sui, quatenus in tali specie existit intentionaliter, virtualiter, & æquivalenter, co pacto, quo color existit intentionaliter, virtualiter, & æquivalenter in specie intuitiva coloris, Angelus existit intentionaliter, & æquivalenter in specie intuitiva Angeli; sed Deus non potest existere intentionaliter, virtualiter, & æquivalenter in vlla specie creata; ergo &c. Probatur minor: ut enim obiectum existat intentionaliter, virtualiter, & æquivalenter in specie, requiritur, ut esse intentionale, quod obiectum habet in specie, sit æquale, vel saltem non infinitè degeneret ab esse reali, quod obiectum habet in se ipso: e. g. Angelus existit intentionaliter, virtualiter, & æquivalenter in specie intuitiva sui, quia esse intentionale, quod habet Angelus in specie intuitiva Angeli, est æquale, vel pene æquale, ac saltem non infinitè degenerat ab esse reali, quod Angelus habet in se ipso; sed esse intentionale, quod Deus habet in specie creata, non solum non potest esse æquale, sed neque potest non degenerare infinitè ab esse reali, quod Deus habet in se ipso; ergo &c.

40. Confirmatur primò: nam imago exprimens exemplar, prout prius existens in imagine infinitè degenerante ab exemplari, non potest exprimere exemplar, prout est in se; sed visio Dei esset imago exprimens Deum ut exemplar, prout prius existens in specie creata, hoc est in imagine infinitè degenerante ab exemplari; ergo non posset exprimere Deum prout est in se.

41. Confirmatur secundò: nam debemus de diuina visione dignissimè sentire; sed dignius de diuina visione sentimus, si dicamus, quod sicut Deum cognoscit per obiectum formale increatum, hoc est per diuinam essentiam, sic Deum cognoscit per speciem intelligibilem increatam, hoc est per eandem diuinam essentiam, quæ est species intelligibilis sui ipsius; ergo &c. Addo, quod visio Dei, prout ponitur à nobis, non solum est perfectior, & magis immediata, (siquidem inter ipsam, & diuinam essentiam nullum creatum mediat, ne species quidem creata,) sed etiam est altioris ordinis. Sicut enim visio, qua Deus videtur per diuinam essentiam, tanquam per obiectum formale, est altioris ordinis, quam visio, qua videtur per obiectum formale creatum; sic visio, qua Deus videtur per suam essentiam, tanquam per speciem intelligibilem, est altioris ordinis, quam visio, qua videretur per speciem intelligibilem creatam.

42. Ad 1. concedo maiorem, & minorem, & nego consequentiam. Ex dictis ideo diuina bonitas non potest mouere voluntatem ad amorem motione intentionaliter, & obiectiua, nisi prius natura sit illi intentionaliter præsens per visionem, quia motio intentionalis, & obiectiua ad amorem est motio ad secundum actum intentionalem; sed motio, qua intelligibile mouet intentionaliter, & obiectiue ad visionem, est motio ad primum actum intentionalem; ergo potest diuina intelligibilitas intentionaliter, & obiectiue mouere intellectum ad visionem, qua primo fit illi præsens intentionaliter, absque eo quod prius natura sit illi præsens intentionaliter.

43. Ad 2. nego maiorem, ac dico, quod etiam si Deus determinet intellectum ad visionem sui per modum principij extrinsecè assentientis, nihilominus determinat non solum physicè, & efficienter, sed etiam obiectiue, & intentionaliter. Sed explicandū, quid sit mouere obiectiue, & intentionaliter ad cognitionem, vel amorem. Dico, quod mouere obiectiue, & intentionaliter ad cognitionem est cognosci propter se; mouere obiectiue, & intentionaliter ad amorem, est amari propter se, ideoque ly *propter* significat motionem obiectiuam, & intentionalem. Explicatur. Cum agrotus amat sanitatem propter se, & medicinam propter ipsam sanitatem, sanitas amatur propter se, medicina amatur non propter se, sed propter aliud, ideoque medicina solum terminat amorem, sanitas non solum amatur, ac terminat amorem, sed etiam propter se amatur, ideoque mouet obiectiue, & intentionaliter ad amorem. Proportionaliter cum assentimur conclusioni propter principia per se nota, principijs assentimur propter se, conclusioni assentimur non propter se, sed propter principia, ideoque conclusio solum terminat assensum, principia non solum terminant, sed etiam obiectiue, & intentionaliter mouent ad assensum. Similiter cum Deum intelligimus per creaturas iuxta illud ad Rom. 1. *Intelligibilia Dei per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur*, creaturæ intelliguntur propter se, ideoque non solum terminant, sed mouent obiectiue, & intentionaliter ad cognitionem. Si verò quæretur, quid sit cognoscere, vel amare obiectum propter se, vel propter aliud? Respondedo, quod est quidam modus tendendi cognitionis, & amoris in obiectum, qui cadit sub experientiam, & hic modus tendendi est ipsa motio obiectiua, & intentionalis, qua obiectum propter se cognitum, vel amatum, mouet ad cognitionem, vel amorem.

44. Potest quæri, vtrum ad hoc, ut obiectum moueat obiectiue, & intentionaliter ad cognitionem, vel amorem, sufficiat, ut propter se cognoscatur, vel ametur, an requiratur etiam, ut per se ipsum, aut per speciem impressam, vel expressam sui efficienter concurrat ad cognitionem, vel amorem?

45. Re-

45. Respondeo aliquos negare, & asserere, quod ad causalitatem, & motionem intentionalem, & obiectiuam merè per accidens se habet influxus causæ efficientis, ita ut etiam si obiectum neque per se, neque per speciem sui concurrat efficienter, saluari possit motio intentionalis, & obiectiua. Ego existimo cum sententia satis communialiorum, motionem intentionalem, & obiectiuam includere influxum causæ efficientis, & esse speciem motionis efficientis. Probat: nam mouere ad effectum, assimilando illum sibi, est proprium efficientis; sed obiectum dum mouet ad cognitionem, assimilatur cognitionem sibi, siquidem cognitio est ipsa similitudo obiecti; ergo concurrat efficienter ad cognitionem. Confirmatur, nam cognitio est conceptus, & proles potentie ut matris, & obiecti ut patris; ergo sicut pater concurrat effectiue ad prolem per se, vel per semen sui, sic obiectiua formale concurrat effectiue ad cognitionem, vel per se, vel per speciem sui, quæ species nihil aliud est, quam semen, quo obiectum propagat se ipsum secundum esse intentionale. Proportionaliter obiectum per speciem expressam sui, hoc est per cognitionem, concurrat efficienter ad amorem, cum amor assimiletur cognitioni in pluribus prædicatis. Causa igitur obiectiua, & intentionalis est species efficientis, & consistit in hoc, ut obiectum per se ipsum, vel per speciem impressam, aut expressam sui ita moueat ad cognitionem, ut cognoscatur, & ametur propter se, ideoque *ly cognosci, & amari propter se* exprimit differentiam causæ obiectiue, & intentionalis ab alijs causis efficientibus, quæ non sunt simul obiectiue, & intentionales. Falsum igitur est, quod causa obiectiua, & intentionalis moueat solum, in quantum per speciem impressam, vel expressam sui potentiam informat, & purè determinat etiam sine influxu effectiua. Nam & requiritur, ut moueat cum influxu effectiua, & non requiritur, ut potentiam informet per speciem sui, sed sufficit, ut sit illi iarinè præsens per assistentiam etiam sine informatione, ut dictum est num. 37.

46. Quæri potest, utrum solius Dei proprium sit posse mouere ad intellectionem intuitiuam sui sine specie distincta, an etiam aliqua substantia creata possit mouere ad intellectionem intuitiuam sui sine specie distincta?

47. Respondeo saltem substantias materiales non posse mouere ad intellectionem intuitiuam sui sine specie distincta. Ratio est, quia nullum ens materiale per suum esse materiale potest mouere ens immateriale, in eoque causare effectum immaterialem; sed intellectus est immaterialis; ergo nullum ens materiale potest per suum esse materiale mouere intellectum ad intelligendum, in eoque causare intellectionem immaterialem; ergo ut entia materialia moueant intellectum ad intelligendum, mouere debent per speciem intelligibilem spirituales.

48. Hoc posito, dubitatur utrum substantiæ immateriales, puta Angeli, possint se ipsos, quibus sunt intinè præsentis per identitatem, mouere ad intellectionem intuitiuam sui sine specie distincta, & idem quæritur de anima rationali. Sed hoc dubium spectat ad Tractatum de Angelis.

49. Ad 3. nego maiorem quo ad vltimam partem, in qua dicitur, quod non minus species expressa, quam species impressa debet esse in eodem ordine immaterialitatis cum obiecto formali. Ut enim dictum est num. 39. species impressa comparatur ad obiectum formale, tanquam vltimum eius complementum, & tanquam vltimus actus, quo constituitur proximè intelligibile: sed actus debet esse in eodem, vel in superiori ordine immaterialitatis cum eo, cuius est actus; ergo species impressa secundum immaterialitatem debet esse eiusdem, vel superioris ordinis, ac obiectum formale; sed species creata non potest esse in eodem ordine immaterialitatis cum Deo; ergo implicat species impressa Dei. E conuerso species expressa non est actus complens intelligibilitatem obiecti formalis, sed est effectus intentionalis, & imago intelligibilitatis: effectus autem non debet esse in eodem ordine immaterialitatis cum causa, & imago non debet esse in eodem ordine immaterialitatis cum exemplari, ac proinde non repugnat visio, seu species expressa Dei. Confirmatur: nam visio, seu species expressa constituit obiectum formaliter visum; at species impressa constituit obiectum formale vltimè cognoscibile, & visibile; sed Deus est completissimè, & vltimè visibilis per suam increatam essentiam, ideoque non potest per vllum creatum compleri in ratione cognoscibilis, & visibilis: at non est formaliter visus à creatura per suam essentiam, ideoque potest per visionem creatam constitui formaliter visus, proportionaliter ac Deus per actionem creatam constituitur formaliter creans Mundum, at implicat, ut per aliquid creatum constituatur creatiua, seu potens creare Mundum.

50. Ad 4. concedo antecedens, & nego consequentiam. Ad probationem, concedo maiorem, & nego minorem. Intellectio vitalis perfectissima, qualis est visio, connaturaliter exigit procedere ab intellectu vitali intrinsecè completa; sed intellectu vitalis intrinsecè completur per lumen gloriæ, non autem potest intrinsecè compleri per diuinam omnipotentiam extrinsecè assistentem; ergo visio Dei exigit procedere ab intellectu vitali intrinsecè completa per lumen gloriæ, non autem ab intellectu vitali extrinsecè solum completa per diuinam omnipotentiam extrinsecè assistentem. At intellectio vitalis non exigit procedere ab intelligibilitate intrinseca potentie, sed potest procedere ab intelligibilitate extrinseca, dummodo sit intinè præsens potentie, & potentiam sibi perfecte subijciat; sed diuina intelligibilitas per se ipsam est intinè

mè præfens intellectui, eumque sibi perfectè subiicit; ergò per se ipsam potest mouere intentionaliter, & obiectiue intellectum ad visionem. Confirmatur: nam imago immediata exemplaris exigit procedere immediatè potius ab ipso exemplari, quam ab imagine talis exemplaris, præsertim infinitè degenerante ab exemplari; sed visio immediata Dei est imago immediata diuinæ essentia; ergo.

51. Ad 5. distinguo maiorem: visio Dei, & vniuersim omnis cognitio producitur à simili physicè, concedo; à simili intentionaliter, nego: concedo minorem; & nego consequentiam. Non est de ratione cognitionis, vt producat à potentia prius natura intentionaliter simili, sed solum vt producat à potentia prius natura physicè simili obiecto. Ratio est, quia ex dictis numero 32. cognitio potest esse prima similitudo intentionalis, & primum esse intentionale obiecti; ergo de ratione cognitionis est, vt procedat à potentia, quam supponat solum physicè, non autem intentionaliter similem obiecto; sed potentia cognoscitiua completa in ratione potentia, etiam si non habeat speciem obiecti, est in suo genere physicè similis obiecto, ideoque dicitur esse aliquo pacto suum obiectum, puta potentia visua completa dicitur esse quodammodo obiectum visibile, intellectus dicitur quodammodo omne intelligibile, & omne ens; ergo vt cognitio procedat à simili, sufficit, vt procedat à potentia completa in ratione potentia; sed eo ipso, quod visio beata procedat ab intellectu cum lumine gloriæ, procedit à potentia completa in ratione potentia; ergo procedit à potentia physicè simili per lumen gloriæ, per quod intellectus à S. Dionysio, & alijs Patribus dicitur effici Deiformis, vt explicatum est quest. 26. num. 11, ac proinde saluatur axioma Aristotelicum, quod *simile cognoscitur simili*. Addo, quod cum cognitio sit intentionaliter similis obiecto, immò sit ipsa similitudo intentionalis obiecti, eo ipso, quod obiectum cognoscitur cognitione, simile cognoscitur simili, & in hoc etiam sensu debet intelligi axioma Aristotelicum. Idem Aristoteles tertio de Anima text. 14. docet quidem intellectum secundum se, antequam recipiat species impressas, vel expressas, esse veluti tabulam rasam, in qua nulla imago est depicta; sed non dicit, quod vt intelligat, & recipiat speciem expressam obiecti, debet prius recipere speciem impressam obiecti. Nam si obiectum per se ipsum sit perfectè intelligibile, & intimè applicatum intellectui, potest illi immediatè imprimere speciem expressam sui, absque eo quod prius imprimat speciem impressam, vt explicatum est.

52. Dices: est axioma satis receptum, quod vt intellectus intelligat, debet fieri vnum cum obiecto intelligibili: sed non fit vnum, nisi recipiendo speciem impressam; ergo &c.

53. Respondeo, nego minorem, ac dico,

quod cum plures causæ extrinsecè vniuntur in ordine ad eundem effectum, sunt vnum in ordine ad illum effectum causandum: e. gr. plures remiges extrinsecè vniti in ordine ad mouendam nauim, sunt vnum in ratione motoris; sed diuina essentia per assistentiam extrinsecè vnitur intellectui in ordine ad causandam visionem; ergo fit vnum cum intellectu in ordine ad causandam visionem, & sic saluatur axioma assumptum.

54. Ad 6. distinguo maiorem: species impressa nil aliud est, quam similitudo, per quam obiectum formale completur in ratione cognoscibilis, concedo maiorem; per quam potentia completur in ratione cognoscitiui, nego maiorem: distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Ad speciem non sufficit, vt sit similitudo complens in ratione cognoscitiui, sed requiritur, vt sit similitudo complens obiectum formale in ratione cognoscibilis; sed lumen gloriæ complet solum intellectum in ratione visui, non autem obiectum formale, hoc est essentiam diuinam in ratione visibilis, vt ostensum est num. 24. ergo lumen gloriæ non est species, sicut lumen fidei non est species, & sicut non esset species qualitas, qua potentia visua vesperilionis confortaretur, ita vt posset videre lumen Solis.

55. Ad 7. nego maiorem. Existimo enim intellectum de facto naturaliter compleri in ordine ad intelligendum per habitus distinctos à speciebus, ac supernaturaliter compleri per habitum luminis fidei, qui habitus non est species; ergo in patria completur per habitum luminis gloriæ, qui non est species.

56. Ad 8. nego maiorem. Idem enim obiectum formale per eandem speciem, potentiam præditam, perfectiori lumine visuo mouet ad visionem perfectiorem, potentiam præditam imperfectiori lumine visuo mouet ad visionem minus perfectam: e. gr. idem color in eadem distantia, & per eandem speciem ad perfectiorem visionem mouet potentiam visua iuuenis, quam senis; ergo eadem essentia diuina per se ipsam, tanquam per speciem intelligibilem, ad perfectiorem visionem connaturaliter mouet intellectum præditum perfectiori lumine gloriæ; intellectum autem præditum imperfectiori lumine mouet ad visionem minus perfectam, adeoque ex hoc, quod lumen gloriæ determinet quantitatem visionis, non sequitur lumen gloriæ esse speciem intelligibilem.

QVÆSTIO XXXII.

*Virum beati inaequaliter videant Deum,
& sint inaequaliter beati?*

S. Th. q. 12. a. 6.

1. **V**idetur, quod omnes beati aequaliter videant Deum, ac sint aequaliter beati: pri-